

ПОСТАНАК НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ

Припрема: Др Војин Дреновац

(Drugi deo)

Године 1844. (13. априла) постављен је за чиновника попечитељства просвете др. Милован Спасић (1817-1908), образован човек који ће доцније заузимати високе положаје у чиновничкој хијерархији. Њему је стављено у дужност да води бригу о Библиотеци. Он је у свом опширном извештају од 21. фебруара 1845. године Министарству просвете означио колико дела има: 1. српских - 202, 2. руских и других славенских - 238, 3. немачких - 638, 4. римских и енглеских - 343, укупно 1421 дела.

Тај број књига послужио је као први основ за стварање велике српске библиотеке. М. Спасић је као библиотекар Библиотеку уредио и каталоге саставио, али он није остао дуго на том месту. После годину дана отишао је на другу дужност.

Законом од 18. фебруара 1853. године створено је звање библиотекар при Министарству просвете чија је дужност била да води целу библиотеку, да се стара о њој и да врши куповину књига. За првог библиотекар Народне библиотеке постављен је 16. децембра 1853. године Филип Николић, родом из Брестовца у Бачкој, који је био на том положају до 20. јануара 1856. године и доста је урадио за њен напредак. Он је књиге пописао и израдио три каталога: главни азбучни и систематски. Његова је замисао била да Библиотека треба да има сваку српску књигу.

За свога дугог делања Народна библиотека је имала неколико врло способних руководилаца, од којих ћемо поменути: Ђуру Даничића, Јанка Шафарика, Стојана Новаковића и Јована Н. Томића. Ђура Даничић (1825-1882) родом из

Задужбина капетана Мише Анастасјевића (Ар. Јон Невола 1863. године) у којој је једно време била смештена Народна библиотека.

Новог Сада, познати научник и Вуков пријатељ, радио је у Библиотеци од 1856. до 1859. године и за те три године израдио правила за Библиотеку у којима предлаже да треба набавити: а) сваку српску књигу, б) сваку књигу која се тиче српског народа била она штампана на српском или на страном језику и в) из сваког периода књижевности најврсније књиге објављене на ма ком језику.

Јанко Шафарик (1814-1876), родом из Киш-Кереша, Словак, пореклом, историчар и нумизматичар управљао је Библиотеком од 1861. до 1869. године. Он ју је уредио по савременим библиотечким принципима, израдио је азбучни лисни каталог, набавио велики број значајних и ретких књига, повећао број особља,

створио звање помоћника библиотекар, преселио Библиотеку у подесније просторије старог Универзитета - Капетан-Мишиног здања, и претворио је у јавну библиотеку. Он је број књига за осам година скоро удвостручио.

Стојан Новаковић (1842-1915), родом из Шапца, историчар и државник радио је у Библиотеци од 1869. до 1874. године. За то време знатно је попунио Библиотеку крупним делима светске и српске књижевности. При чему је нарочито настојао да Библиотека дође до сваке југословенске књиге и до свих страних књига које се односе на Јужне Словене. Успео је да држава повећа буџет за набавке Библиотеке, да се Законом о штампи од 1870. године Библиотеци обезбеде три

примерка од сваког штампаног списка, да се Библиотека 1870. године претвори у самосталну (дотле је била део Министарства просвете), да се почну штампати њени каталози (изашло их је седам) и да се за помоћника библиотекар доведе особито способан човек, емигрант Јосиф Мајзнер (1840-1893), пореклом Чех, који је са својим сином Анастасом Мајзнером (1887-1925) био врло заслужан за напредак Библиотеке. Новаковић је 1869. године објавио "Српску библиографију за новију књижевност 1867".

Јован Н. Томић (1869-1932), родом из Нове Вароши, историчар, радио је у Библиотеци скоро четврт века: од 1903. до 1927. године. Он се озбиљно старао о набавци нових књига и других библиотечких предмета, добро пазио при томе да Библиотека попуни своју националну библиографију и да се у њој створи могућност за стварни научни рад, нарочито оних научника који се баве нашом националном науком. Његова је заслуга што је за време првог светског рата успео да спасе велики број ретких књига које је послао у унутрашњост. Те књиге су Бугари однели у Софију, и он је 1919. године све то наше благо успео да пронађе и врати у Београд.

Поред горе наведених личности, имали су заслуга за уређење Библиотеке и други наши научни и јавни радници од којих ћемо поменути: др Михаила Розена, Јована Бошковића, Нићифора Дучића, Милана Ђ. Милићевића, Драгишу Станојевића, Стојана М. Протића, Љубомора Јовановића, Милована Ђ. Глишића, Светозара Матића, др Мираша Кићовића, Ђорђа Сп. Радојчића и др Душана З. Милачића. Народна библиотека је пре пожара 1941. године имала преко 90.000 примерака књига у више од 50.000 свезака, 1424 рукописних књига и других историјских докумената; око 1800 најстаријих штампаних књига од 15 до 18. века и око 2000 писама; најпотпунију збирку новина (1800 бројева) и часописа (4000 бројева). Народна библиотека је дугих низ година била смештена у једној трошној згради у Кнез-Михајловој улици близу Калемегдана, зиданој 1867. године најпре за хан, а после за хотел "Круну". Године 1964. приступило се изградњи нове, модерне библиотеке на месту где се данас налази Храм Светог Саве.

Коришћен материјал: Из старог Београда - Живорада Јовановића
У следећем броју: Отварање страних конзулата

Jovan CUPIC, D.M.D.
GENERAL DENTISTRY

- Usađivanje zuba
- Estetska stomatologija
- Kompjuterski anestetici
- Izbeljivanje zuba po pristupačnim cenama
- Naplaćujemo od vašeg osiguranja

NO INTEREST financing
OVER 3, 6, & 12 MONTHS

CALL for appointments:
847.965.8780

8800 N. Lockwood
Skokie IL 60077
p: 847.965.8780
f: 847.967.1429